
**ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΟΥ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΠΙΕΝΟΥ
ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ ΓΙΤΑΝΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑ**

1 Σεπτεμβρίου 2009

Δ Ι Α Ζ Ω Μ Α

Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ», Μπουμπουλίνας 30, Τ.Κ. 10682, Αθήνα
www.diazoma.gr / info@diazoma.gr

Την 01^η Σεπτεμβρίου του 2009 επισκέφθηκα το θέατρο των Γιτάνων. Το θέατρο αυτό βρίσκεται στο Δήμο Φιλιατών, στον νομό Θεσπρωτίας.

Η περιοδεία μου ξεκίνησε από τη Νομαρχία, όπου με περίμενε ο Νομάρχης κος Βασίλης Γιόγιακας.

Στο θέατρο συνάντησα την Έφορο Αρχαιοτήτων Κατερίνα Κάντα Κίτσιου, τις αρχαιολόγους Καλλιόπη Πρέκα και Βασιλική Λάμπρου, οι οποίες με ξενάγησαν.

Από αριστερά διακρίνεται ο πρόεδρος του Διαζώματος κος Σταύρος Μπένος και ο Νομάρχης κος Βασίλης Γιόγιακας

Από αριστερά διακρίνονται οι κ. κ. Βασίλης Γιόγιακας Νομάρχης, ο Δήμαρχος Μηνάς Ντουμάζιος, η αρχαιολόγος Καλλιόπη Πρέκα Αλεξανδρή, ο Σταύρος Μπένος, η Έφορος Αρχαιοτήτων Κατερίνα Κάντα Κίτσιου, η αρχαιολόγος Βασιλική Λάμπρου

Ο αρχαίος οικισμός των Γιτάνων περιβάλλεται στις τρεις πλευρές του - σαν χερσόνησος - από τον ποταμό Καλαμά. Στα βορειοανατολικά ο ορεινός όγκος της Βρυσέλλας, όπου και η ακρόπολη των Γιτάνων, δεσπόζει στο εσωτερικό της δελταϊκής πεδιάδας, που σχηματίστηκε από τις προσχώσεις του ποταμού και παρέχει επιπλέον φυσική προστασία στην αρχαία πόλη. Πολυγωνικά τείχη, μήκους 2.500 μ., περιβάλλουν την έκταση 280 στρεμμάτων πόλη, της οποίας ο πληθυσμός την περίοδο της ακμής της υπολογίζεται στους έξι χιλιάδες κατοίκους. Τα τείχη έχουν μνημειακή μορφή, καθώς είναι ενισχυμένα με πύργους και το σωζόμενο ύψος τους φτάνει τα 2-3μ.

Τα Γίτανα είναι κτισμένα σε διαφορετικά άνθηρα με οργανωμένο πολεοδομικό σχέδιο, το οποίο διαγράφεται από δρόμους πλάτους 4-6 μ., οι οποίοι ορίζουν ορθογώνιες οικοδομικές νησίδες και οικοδομικά τετράγωνα. Συγκεκριμένα, τον οικισμό διατρέχουν από βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά τρεις μεγάλοι δρόμοι, ενώ ένας τέταρτος οδηγεί εκτός των τειχών, στην περιοχή του θεάτρου. Πέραν της νότιας κλιτύς του λόφου της ακροπόλεως, όπου λόγω της έντονης κατωφέρειας δεν έχουν διαπιστωθεί θεμέλια οικοδομημάτων, η υπόλοιπη -σχετικά ομαλή- έκταση του περιτειχισμένου οικισμού παρουσιάζει πυκνή δόμηση. Ισχυρό εσωτερικό τείχος (διατείχισμα), μήκους 315 μ., χωρίζει τον αρχαίο οικισμό σε δύο μεγάλους οικιστικούς τομείς.

Το δυτικό τμήμα του οικισμού, εσωτερικά του διατειχίσματος, έχει συνολική έκταση 50 στρεμμάτων και, όπως μαρτυρούν τα εκτεταμένα στρώματα καταστροφής, στο τμήμα αυτό αναπτύσσεται μεγάλο μέρος της δημόσιας και θρησκευτικής ζωής της πόλης. Η αγορά της αρχαίας πόλης, χώρος συναθροίσεων και εμπορικών συναλλαγών, καταλαμβάνει κυρίαρχη θέση στο ανατολικό τμήμα του οικισμού. Στη βόρεια πλευρά της οριοθετείται από στοά μήκους 76 μ. Μία σειρά 26 δωρικών κίωνων στην πρόσοψη και 14 ιωνικών κίωνων εσωτερικά στήριζε τη στέγη της στοάς, δημιουργώντας έναν ευρύχωρο στεγασμένο χώρο, στον οποίο μπορούσαν να προσφεύγουν οι ευρισκόμενοι στην αγορά για να προστατευτούν από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες. Τη νότια πλευρά της αγοράς οριοθετεί συγκρότημα επάλληλων τετράγωνων καταστημάτων, πολλά από τα οποία φαίνεται να επικοινωνούν και με δρόμο παράλληλο με την πίσω πλευρά του όλου συγκροτήματος.

Η σχετικά πολυτελής διαβίωση των κατοίκων της πόλης, λίγο πριν την καταστροφή της το 2ο π. Χ. αιώνα, καθρεφτίζεται στην ποιότητα κατασκευής των δημοσίων κτηρίων που έχουν ανασκαφτεί και στον πλούτο των κινητών ευρημάτων. Στο εσωτερικό των τειχών είναι ευδιάκριτο το κατώτερο τμήμα

των τοίχων αρχαίων κτηρίων, τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών όπως μαρτυρούν τα ευρήματα, μεγάλες συνήθως δίφυλλες εξώθυρες.

Στα νότια-νοτιοδυτικά του χώρου, αποκαλύφτηκε κτήριο λατρευτικού χαρακτήρα, γνωστό ως "μικρός ναός". Πρόκειται για κτήριο διαστάσεων 13x7,10 μ., με πρόναο και σηκό. Το μικρό μέγεθος, η απλή ορθογώνια κάτοψη με τη διμερή διαίρεση και η απουσία περιμετρικής κιονοστοιχίας είναι χαρακτηριστικά των ναϊκών οικοδομημάτων της Ηπείρου.

Ακολουθώντας την κύρια οδική αρτηρία του οικισμού προς τα νοτιοδυτικά, έχει έρθει στο φως το συμβατικά ονομαζόμενο "κτήριο Α", διαστάσεων 41x31 μ., δημοσίου χαρακτήρα όπως επιβεβαιώνει η αποκάλυψη 3000 πήλινων σφραγισμάτων στο εσωτερικό του, που το ταυτίζει με το μητρώο - αρχείο της πόλης. Τα δωμάτια τοποθετούνται γύρω από μία κεντρική αυλή, με διαφορετική το καθένα λειτουργία. Οι εσωτερικοί τοίχοι καλύπτονται με κονιάματα από χώμα και όστρεα και στα καλύτερα διατηρούμενα τμήματά τους σώζεται επίχρισμα με κόκκινο και μπλε χρώμα. Αποκαλύφθηκαν τρία δωμάτια συμποσίων, τα οποία διαθέτουν ψηφιδωτά δάπεδα με διακόσμηση από αστέρι, σπείρες, κύκλους και δελφίνια.

Η ανασκαφική έρευνα έχει φέρει στο φως χάλκινα αγαλαματίδια και fulcrum ανακλίντρων, ενώ σημαντικός ήταν ο αριθμός των χάλκινων νομισμάτων, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και ένας θησαυρός 178 νομισμάτων του Κοινού των Ηπειρωτών (234-168 π. Χ.).

Δυτικά των τειχών βρίσκεται το θέατρο, χωρητικότητας 4-5.000 θεατών, χώρος διεξαγωγής θεατρικών παραστάσεων, αλλά και εκδηλώσεων πολιτικού χαρακτήρα.

Κτίστηκε στα μέσα του 3^{ου} αιώνα π. Χ., εποχή αυξημένης οικοδομικής δραστηριότητας στην Ήπειρο, ιδιαίτερα επί της βασιλείας του Πύρρου, και περίοδο άνθισης των Γιγάντων. Καταστράφηκε από τους Ρωμαίους το 167 π. Χ.

Το θέατρο είναι κτισμένο στο κατώτερο επίπεδο του οικισμού, έξω από τα τείχη, και προστατεύεται από προτείχισμα. Επιπλέον φυσική προστασία προσφέρει ο ποταμός Καλαμάς προς τον οποίο είναι προσανατολισμένο.

Φαίνεται ότι το θέατρο κτίστηκε εξ αρχής λίθινο και ως υλικό κατασκευής χρησιμοποιήθηκε κυρίως ο λευκός ασβεστόλιθος. Η ορχήστρα σχηματίζει πλήρη κύκλο που φέρει εγγεγραμμένο τετράγωνο και τέμνεται από το προσκήνιο. Το κοίλο αποτελείται από εικοσιοκτώ σειρές εδωλίων, σε δύο διαζώματα, ενώ είναι πιθανή και η ύπαρξη επιθέατρου. Αποκαλύφθηκαν τέσσερις κλίμακες που διαιρούν το κοίλο σε πέντε κερκίδες, στις οποίες θα πρέπει να προστεθούν άλλες δύο –σήμερα μισοκατεστραμμένες- στα άκρα του κοίλου.

Τα εδώλια του θεάτρου είναι κατασκευασμένα από επιμελώς επεξεργασμένο ασβεστόλιθο και πολλά φέρουν στην πρόσθια πλευρά εγχάρακτες επιγραφές με ονόματα ανθρώπων.

Άποψη του θεάτρου

Άποψη του θεάτρου

Οι αναλημματικοί τοίχοι που στήριζαν το κοίλο δεν έχουν αποκαλυφθεί πλήρως.

Τμήμα του αναλημματικού τοίχου

Η σκηνή είναι ένα ορθογώνιο λίθινο κτίσμα με διαστάσεις 15,50 X 5,50 μέτρα. Στο εσωτερικό της αποκαλύφθηκε πεσοστοιχία, αποτελούμενη από επτά ορθογώνιους πεσσούς, η οποία θα στήριζε την οροφή του σκηνικού οικοδομήματος. Στο κέντρο της σκηνής υπάρχει ένα θυραίο άνοιγμα, από το οποίο θα έμπαιναν οι ηθοποιοί, ενώ το δάπεδό της είναι κατασκευασμένο από λατύπη και πατημένο χώμα.

Στην πρόσοψη της σκηνής διαμορφώνεται προσκήνιο του οποίου ο στυλοβάτης σώζεται σε μήκος 15,50 και μέσο πλάτος 0,50 μέτρων. Στις δύο πλευρές της σκηνής υπήρχαν τετράγωνα παρασκήνια.

Σκηνή θεάτρου

Η περιοδεία μας ολοκληρώθηκε με τη συνέντευξη τύπου. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Ο Νομάρχης κος Βασίλης Γιόγιακας δήλωσε ότι η Νομαρχία θα προσφέρει 100.000€ για την ολοκλήρωση των ανασκαφικών εργασιών στο θέατρο των Γιτάνων. Ο πρόεδρος του Διαζώματος ευχαρίστησε το Νομάρχη για την πρωτοβουλία του αυτή, η οποία θα φέρει στο φως ένα μοναδικό θέατρο με πολύ μεγάλο συμβολικό χαρακτήρα λόγω της ακριτικής γεωγραφικής του θέσης.

Διακρίνονται οι Σταύρος Μπένος, ο Νομάρχης κος Βασίλης Γιόγιακας, Έφορος Αρχαιοτήτων Κατερίνα Κάντα Κίτσιου, η αρχαιολόγος κα Καλλιόπη Πρέκα Αλεξανδρή

ΔΙΑΖΩΜΑ